

Лопачева О. М.,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Мінченко О. В.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, А ТАКОЖ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Професійна діяльність співробітників органів Національної поліції МВС України має суттєві особливості: вона здійснюється від імені держави, носить виконавчо-розпорядчий характер, є соціально значущою. Все це ставить її в ряд найбільш важких і відповідальних професій сучасності. Спектр виконуваних функцій, обсяг обов'язків, покладених на органи внутрішніх справ в повсякденних умовах, а тим більше при ускладненні оперативної обстановки, дозволяють віднести здійснювану ними службову діяльність до категорії найбільш складних, більш того – екстремальних [1].

Таким чином, діяльність органів Національної поліції направлена на виконання стратегічних цілей державної і публічної безпеки, до яких відноситься захист конституційного ладу, основних прав і свобод людини і громадянина. Виконання покладених функцій пов'язане з дією стресових факторів, до яких можна віднести наступні.

- Фактор небезпеки є первинним, основним, оскільки під загрозою розуміється усвідомлювана загроза для життя, здоров'я або благополуччя людини.
- Фактор раптовості розуміється як непрогнозований, незаплановане зміна ситуації в повсякденному обстановці, яке вимагає трансформації здійснюваної діяльності.
- Фактор невизначеності свідчить про відсутність, недостатності або суперечливості інформації стосовно форми, змісту і обставин виконання поставлених задач.
- Фактор новизни, який передбачає нові умови, засоби або способи здійснення будь-яких дій, спрямованих на досягнення певної мети.
- Фактор дефіциту часу передбачає несподіване, різке скорочення часу на виконання дій, спрямованих на досягнення мети [1].

Представлені фактори можуть надавати вплив на індивідуальну діяльність працівників поліції в різних умовах як окремо, так і в сукупності, проте вони тісно пов'язані між собою. Так, затримання особи, підозрюваної в скоєнні кримінальних правопорушень, як правило, пов'язане з небезпекою застосування їм засобів для опору (наприклад, каменів, палиць, металевих предметів і ін.) аж до вогнепальної зброї. Несподіванкою може стати поява спільника на транспортному засобі, що одночасно буде не тільки проявом чинника раптовості, але і дефіциту часу, коли

необхідно за лічені секунди прийняти рішення про застосування зброї або бути готовим використовувати особистий чи службовий транспорт [2, с. 14].

Стресостійкість органів Національної поліції повинна включати в себе як стресостійкість кожного співробітника, так і системи органів в цілому. Формування стресостійкості системи органів Національної поліції повинно проводитися за різними напрямками, в числі яких необхідно виділити наступні:

- Правове регулювання діяльності органів Національної поліції в різних умовах на всіх рівнях управління. Своєчасне реагування на зміну законодавства і приведення відомчої нормативно-правової бази у відповідність з ним.
- Розробка і прийняття стратегії стресостійкості держави як складової частини національної безпеки. З цією метою необхідна розробка відповідної концепції формування стресостійкості органів Національної поліції, в рамках якої повинні розроблятися програми, плани дій в різних умовах.
- Удосконалення системи підбору, розвитку та професійної підготовки кадрів органів Національної поліції, органів управління, управлінських колективів.
- Морально-психологічна підготовка особового складу до дій в умовах стресових чинників, які розглядалися вище. Для формування умінь і навичок виконання задач в подібних умовах необхідно моделювати стресові фактори під час навчальних тренувань.
- Створення, своєчасне оновлення системи ресурсного забезпечення, матеріального стимулювання співробітників.
- Застосування вогнепальної зброї в професійній діяльності підрозділів [1].

Діяльність Національної поліції має дуже важливе значення, адже беручи до рук зброю, поліцейський повинен усвідомлювати всю відповідальність, яке покладена на нього у цей момент. У стресових ситуаціях він повинен керуватися своїми діями на рівні законодавства, тому що він несе відповідальність за кожен свій крок, або допущену помилку, яка є недопустимою. Сьогодні законодавець має чітко окреслити такі гарантії для захисту прав поліцейського як громадянина [4, с. 40]. Особливої уваги заслуговує Кримінальний кодекс України, де окремі положення виступають як гарантування правомірності дій поліцейського під час, наприклад, затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. У Кримінальному кодексі України міститься поняття «перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця». Відповідно до ч. 2 ст. 38 Кримінального кодексу України, це умисне заподіяння особі, що вчинила злочин, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці затримання злочинця. Таке перевищення заходів має наслідком відповідальність за статтями 118 та 124 КК України [3, с. 143]. Саме тому поліцейський та всі підрозділи Національної поліції України мають оцінювати свої дії під час застосування вогнепальної зброї в конкретних умовах або відповідних ситуаціях.

Таким чином, діяльність працівників поліції повсюдно – як в повсякденних, так і в особливих умовах – пов'язана з екстремальними ситуаціями. Тому формування стресостійкості працівників поліції є вимогою сучасності і необхідно для ефективної реалізації завдань і функцій, покладених на них.

Список використаних джерел

1. Бандурка О. М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України : науково-практич. посібник / О. М. Бандурка, В. С. Венедиктов, О. В. Тімченко, В. Є. Христенко. Харків: НУВС, 2005. 319 с.
2. Доценко В. В. Психологічні ресурси стресостійкості майбутніх правоохоронців. Право і безпека. 2017. Вип. 3. С. 14–20.
3. Казначеев Д. Г. Волков Ю. М. Актуальні проблеми застосування вогнепальної зброї поліцейськими в Україні: 2020. №4. С. 142–145.
4. Лефтеров В. О. Дослідження використання психотренінгових технологій у особистісно-професійному розвитку працівників правоохоронних органів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2009. № 23. С. 40–41.